

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ZİRAAT FAKÜLTESİ
PEYZAJ MİMARLIĞI BÖLÜMÜ

PEYZAJ YAPILARI DERSİ

KONU: ÜST ÖRTÜLER

ÖRTÜ ELEMANLARI

1. GENEL TANIMLAMA
2. TASARIM İLKELERİ
3. ÖRTÜ ELEMAN TİPLERİ
4. SPOR TESİSLERİNDE VE EĞLENCE MERKEZLERİNDEKİ ÖRNEK UYGULAMALAR
5. KAYNAKÇA

1.GENEL TANIMLAMA

Örtü elemanları insanların açık mekanda bulunurken güneş ve yağmurdan korunması için geliştirilmiş, aynı zamanda estetik etkilere sahip elemanlardır.Genellikle oturma gruplarıyla birlikte tasarlanırlar. Çatı elemanları kullanımıyla dış mekandan yararlanma süresi artarken aynı zamanda yeni bir estetik öge kazanılmış olur, bununla birlikte spor sahalarının üzerini örtme gibi fonksiyonel yararları da unutulmamalıdır. Özetle çatı elemanları, mekanları;

perdeleme

birbirine bağlama

vurgulama

seyir mekanı oluşturma, oturma-dinlenme

korunaklı mekan oluşturma, dış koşullardan koruma

gibi işlevlere sahiptir. Bu işlevlere ek olarak mekana 3. boyut kazandırması da planlama açısından oldukça önemlidir.

Örtü elemanları büyük alanları örtmeye, aydınlık mekanlar elde etmeye, mimaride yeni formlar geliştirmeye, mekanlara değişik bir görüntü veya renk ile belirgin bir imaj vermeye, sezonluk yapılar inşa etmeye elverişli olup kullanım alanları;

- Spor tesisleri
 - Turizm tesisleri, restoranlar
 - Kültürel etkinlikler
 - Eğlence parkları ve tesisleri
 - Botanik bahçeleri, hayvanat bahçeleri
 - Endüstriyel yapılar, kamusal yapılar
 - Havalimanları
 - Fuarlar, sergiler
 - Alışveriş merkezleri
- vb. şeklinde sıralanabilir.

2.TASARIM İLKELERİ

Ağırlıklı olarak iklimsel koşullara karşı korumayı amaçlayan örtü elemanlarının tasarımı da yine insan ölçüleri dikkate alınarak yapılır.

Özel bazı durumlar dışında çatı yüksekliği genellikle 2-2.30 metre arasındadır. Ancak büyük gösteri alanları, sergi alanları, spor sahaları gibi kullanımların üst örtülerinde asma ve germe sistemler kullanılır.

Kullanım amacına göre değişmekle birlikte, genişlikleri genellikle güneşin geliş açısına göre ayarlanır.

Sistemleri taşıyıcı ayak, yatay taşıyıcı, örtü ve çitalardan yada halat,çelik halat, yatay taşıyıcılar ve örtme malzemelerinden oluşmaktadır.

3.ÖRTÜ ELEMAN TIPLERİ

- Taşıyıcı ayaklı sistemler

- 1.Gölgelikler

- 2.Pergola

- 3.Gazebo

- Asma ve germeli sistemler

- 1.Branda

- 2.Tente

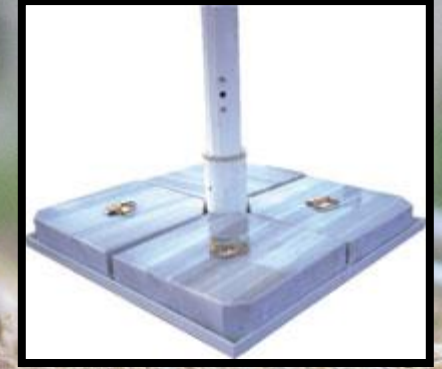
- 3.Çadır yapılar

- 4.Uzay kafes sistemler

•TAŞIYICI AYAKLI SİSTEMLER

1.GÖLGELİKLER

En belirgin özellikleri gazebolar, pergolalar ve çardaklardan daha basit yapılı olmalarıdır. Birkaç kişilik basit şemsiyelerden, çok daha fazla kişinin kullanımına olanak sağlayan, direkler ve gergilerle desteklenen bez örtüleri bunlara örnek verebiliriz.

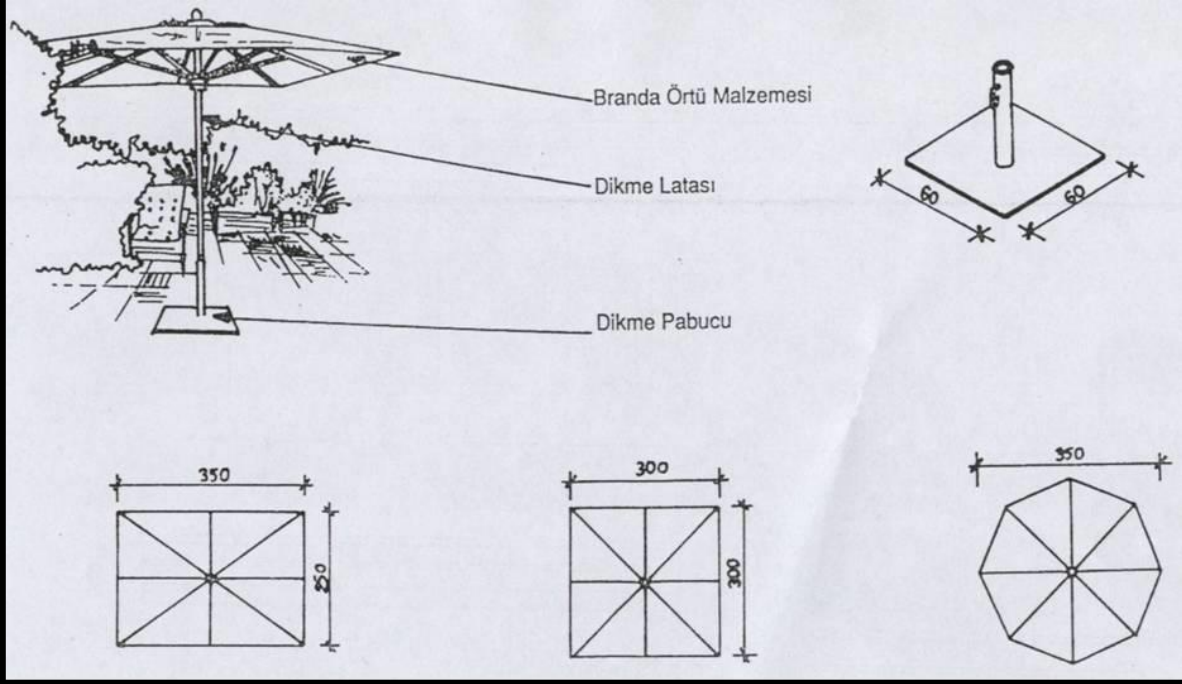
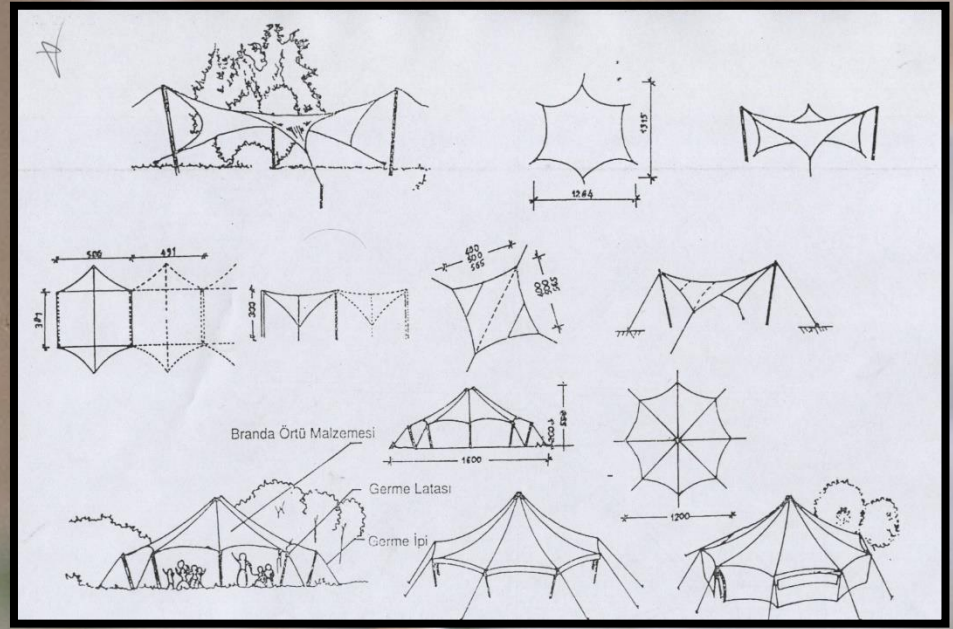

Şemsiyeler;

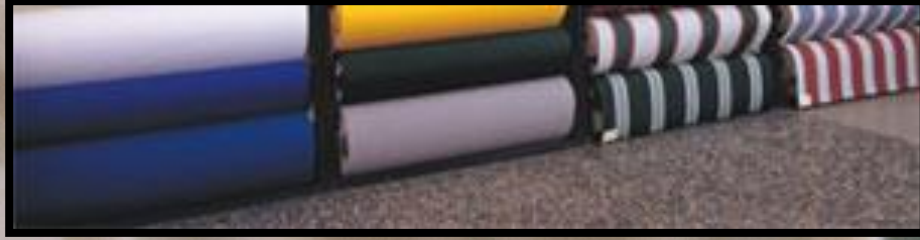
Gölgelik aranılan her yerde kolaylıkla kullanılabilen bir üründür. Her biri 25 kg ağırlığındaki 4 adet kulplu mermerle dengelenen şemsiyenin, devrilme riski böylelikle minimuma indirilir.İsteğe bağlı taşıyıcı ayaklara tekerlek monte edilebilir.

ŞEMSIYE DETAYLARI

ŞEMSIYE ÖRNEKLERİ

2.PERGOLA

Yapısal elemanlarla birlikte veya ayrı olarak planlanan, alanda kütle etkisi olan, güçlü ve gösterişli iskelete sahip elemanlardır.Çok farklı örtü materyalleriyle kaplanabilirler. Mimari mekanların açık mekanla birleşmelerini ve korunaklı bir mekan oluşturmalarını sağlarken iskelet ve örtüleriyle estetik izlenim bırakırlar.

PERGOLA

3.GAZEBO

Tabanı daire, düzgün sekizgen, düzgün altıgen veya kare olan, dik çatılı, tek girişli, korunaklı, genelde yüksek zeminlerde oturtulmuş seyir mekanlarıdır. Çoğunlukla binalardan uzak, vistaya açık yerlere yapılırlar. Adeta yanları manzaraya açık kulubecik gibidirler. Çatıları pergola ve çardaklardan daha güçlü ve tam örtülüdür

GAZEBO

GAZEBO

•ASMA VE GERMELİ SİSTEMLER

1.BRANDA

- 1100 Dtex, ithal pvc polyester / Endüstriyel dokumalı yapı malzemesidir.
- Her renkten yapılabilir.
- 30 ile 170 C arası sıcaklığa dayanıklıdır
- Güneşin UV ışıklarına karşı dayanıklıdır.

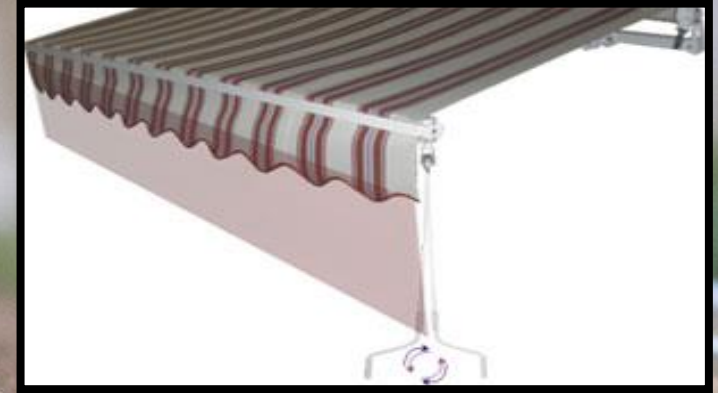
•KULLANIM ALANLARI

- Fuar, sergi salonları
- Nişan, düğün organizasyonları
- Festivaller, konserler
- Kongreler, toplantılar
- Animasyonlar

2.TENTE

Max 12 m genişliğinde, 150, 200, 250, 300 cm dışarı açılabilirler.Kasetli tente, en çok tercih edilendir; daha kaliteli ve daha rahattır. Mafsallı ve çift yönde açılan tenteler ise 300-600 cm açılım, manuel ya da motorlu, 45'ye kadar kademesiz ayarlanabilir eğim gibi teknik özelliklere sahiptir.Tentenin ön profilinde bulunan yağmur kanalı, suyun direkt saçaktan aşağı akmasını engeller.

TENTE

3.ÇADIR YAPILAR

- a.Asma Germe Sistem Çadır Yapılar
- b.Şişme Balon Çadır Yapılar
- c.Konik Otağı Çadır Yapılar
- d.Çelik Konstrüksiyon Çadır Yapılar

a.ASMA GERMELİ SİSTEM ÇADIR YAPILAR

- Portatif modüler sistem, sökülür, taşınabilir ve depolanabilir.
- En olarak 20 m'den başlamak üzere 50 m'ye kadar olup, istenilen boylarda yapılabilir.
- İsteğe göre fonksiyonel pencere ve kapı yapılabilir.
- Beton ve asfalt zemine monte edilebilir.
- Kare, oval, ve dikdörtgen yapılabilir.

ASMA GERME ÇADIR SİSTEMLER

ASMA GERME ÇADIR SİSTEMLER

b.ŞİŞME BALON ÇADIR YAPILAR

- Portatif modüler sistem sökülür, taşınabilir, depolanabilir.
- Yapının şişirilmesi ve ayakta durması vantilatörlerle sağlanır.
- En olarak 20-30-40-50m genişlikte ve istenilen boyda yapılabilir.
- İsteğe göre fonksiyonel kapı yapılabilir.
- Beton ve asfalt zemine monte edilebilir.

KULLANIM ALANLARI

- Spor tesisleri
- Havuz üzeri kapamalar
- Kongreler, fuar, sergi salonları
- Zirai/ticari depolar
- Doğal afetlerde toplu barınak amaçlı
- Törenler, geçitler, açılışlar

ŞİŞME BALON ÇADIR YAPILAR

c.KONİK OTAĞI ÇADIR YAPILAR

- Portatif modüler sistem sökülür, taşınabilir, depolanabilir.
- İsteğe göre fonksiyonel kapı ve pencere yapılabilir.
- Beton, asfalt ve sıkıştırılmış zemine monte edilebilir.
- Kolonsuz tek tek ve modüler olarak kullanılabilir.

KULLANIM YERLERİ

- Havuz üzeri kapamalar
- Eğitim,kültür şenlikleri
- Modern semt pazarları
- Otel teras kapatmaları
- Ürün tanıtım showroomları
- Törenler, açılışlar

d.ÇELİK KONSTRÜKSİYON ÇADIR YAPILAR

- Portatif modüler sistem sökülür, taşınabilir ve depolanabilir.
- En olarak 15m den başlamak üzere 50m enine kadar olup istenilen boyutlarda yapılabilir.
- İsteğe göre fonksiyonel kapı ve pencere yapılabilir.
- Beton ve asfalt zemine monte edilebilir.

KULLANIM YERLERİ

- Kongreler, toplantılar
- Fuar, sergi salonları
- Havuz üzeri kapamalar
- Zirai/ticari depolar
- Doğal afetlerde barınak amaçlı
- Spor tesisleri

ÇELİK KONSTRÜKSİYON ÇADIR YAPILAR

4.UZAY KAFES SİSTEMLER

•Uzay kafes sistemlerin esas bileşenleri çubuk, düğüm noktalarından oluşur, ideal yük dağılımını gerçekleştirecek şekilde oluştururlar. Esas taşıyıcı elemanları; alt ve üst başlık çubukları, düğüm elemanları, aşık taşıyıcı elemanları ile aşıklardan meydana gelmiştir.

•Uzay kafesler 3 boyutlu yapıları sayesinde her yönden yükleri taşıyabilirler.

•Modüler sistemlerdir; mimari ve konstrüktif olarak birçok farklı amaçtaki yapılarda kullanılabilirler.

UZAY KAFES SİSTEMLER

- Üçgen ve dörtgen modüler oluşturulabilir; bu modüllerden asimetrik, simetrik, dairesel, prizmatik yada elipsoidal gibi çok çeşitli yapılar tasarlanabilmesi ve üretilebilmesi mimarların konstrüktif sınırlarını alabildiğine genişletmektedir.
- Betondaki gibi bakım ve kür süresi yoktur, inşaat çalışması kesintisiz sürdürülebilir. Tamir, bakım gerektirmez; gerektirdiğinde de her türlü tadilat yapılabilir.
- Çok büyük açıklıkların geçilmesinde elverişli bir sistemdir. İmalat ve montaj süresinin kısa oluşu, iş sahibine önemli bir avantaj sağlar.

KABUK SİSTEMLER

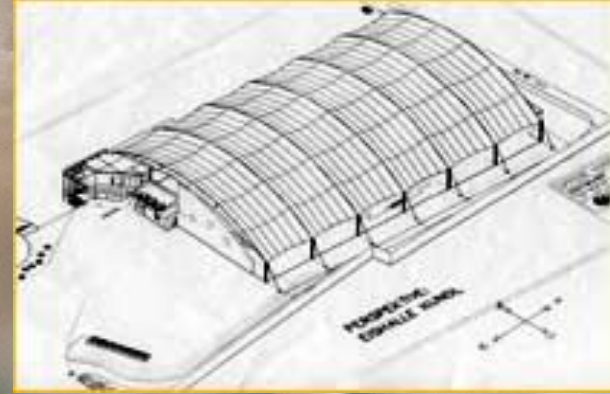

UZAY KAFES SİSTEMLER

Kabuklar, büyük alanları ekonomik ve ara mesnetsiz olarak örtmek amacı ile kullanılırlar. Verilen bir alanı örtmek için eskiden beri bilinen klasik çözüm, kirişlere oturan düzlem bir örtü sisteminden oluşmaktadır. Bu klasik halde birbirinden ayrı iki tür eleman vardır: Örtü elemanları ve taşıyıcı elemanlar. Örtü elemanları ile taşıyıcı elemanlar birleştirilirse kendi kendini taşıyan yapılar elde edilir. Bunlar arasında betonarme kabuklar son derece önemli bir grup oluşturur. Betonarme kabukların başlıca yararı hafifliklerinde bulunmaktadır. Gerçekten, örtü elemanlarına verilen özel biçim sayesinde taşıyıcı elemanlar ortadan kaldırılmış ve örtü elemanlarının kalınlığı genel olarak arttırılmamıştır. Bu yarar özellikle çatılar için ilgi çekicidir çünkü çatılar kar ve rüzgar gibi hafif hareketli yükler etkisindedir ve başlıca etkiler sabit yüklerden oluşmaktadır.

4.SPOR TESİSLERİ VE EĞLENCE MERKEZLERİNDEKİ ÖRNEK UYGULAMALAR

BUZ PISTI KUNDL
PATEN PISTI ÖRTÜSÜ
KUNDL - ÖSTERREICH
UYGULAMA YILI: 1997
EBAT: 3140 m²
MALZEME: PVC/PES

BUZ PISTI KREUZLINGEN
PATEN PISTI ÖRTÜSÜ
KREUZLINGEN - SCHWEIZ
UYGULAMA YILI: 1994
EBAT: 2500 m²
MALZEME: PVC/PES

ELBAUENPARK GÖLETİ SAHNE ÖRTÜSÜ,
MAGDEBURG-DEUTSCHLAND

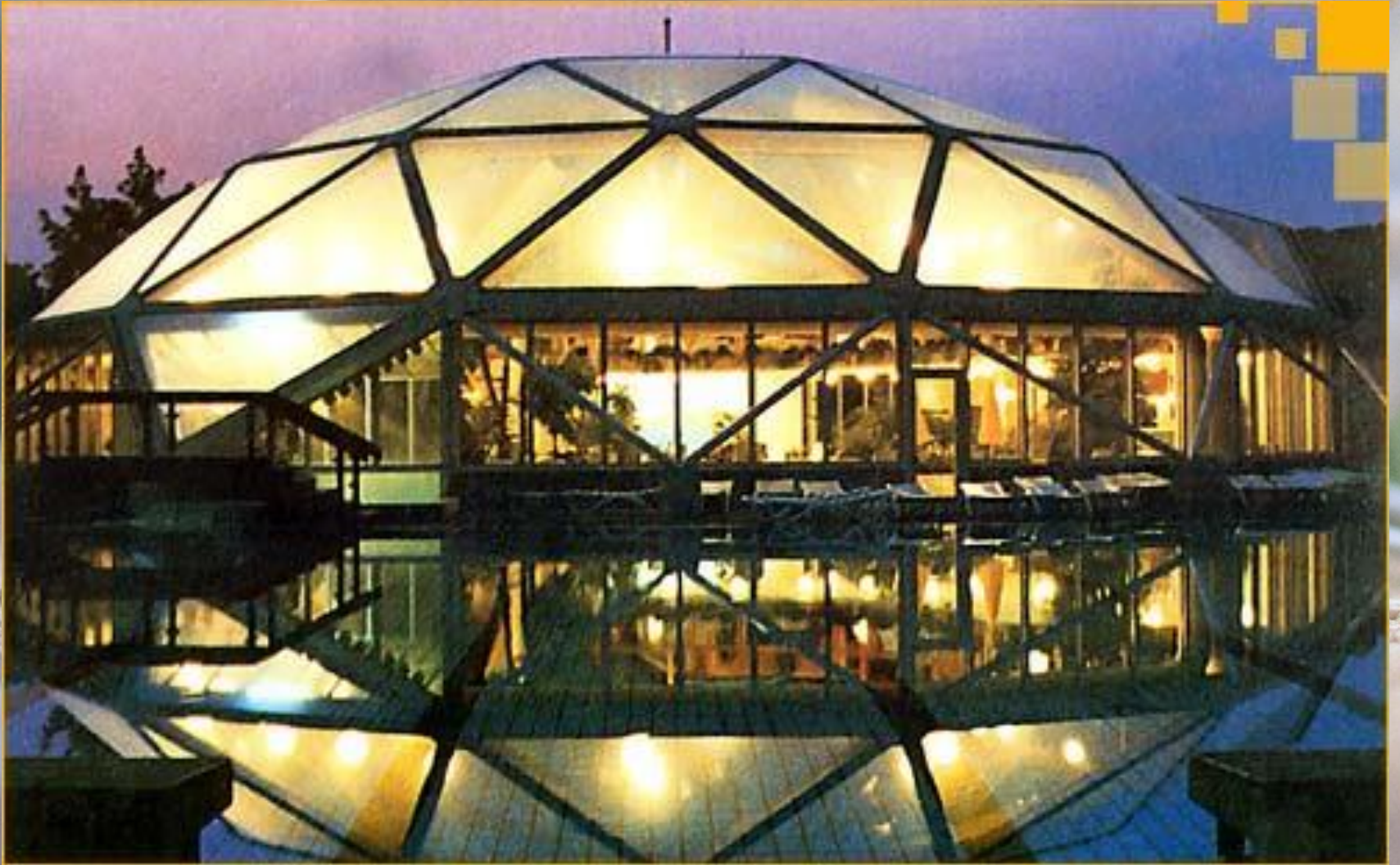
UYGULAMA YILI:2000

EBAT:3200m²

MALZEME:PVC / PES

YÜZME HAVUZU WÜRZBURG - DEUTSCHLAND

AKSIYON SINEMASI İÇEREN KUBBE,
GRAESTED – DANIMARKA
EBAT : Ø 20 m
MALZEME : PVC / PES gümüş

PRESA DI FINICA HOTEL & SUITS
/ARUTAN A.S.

FINIKE – TURKEI

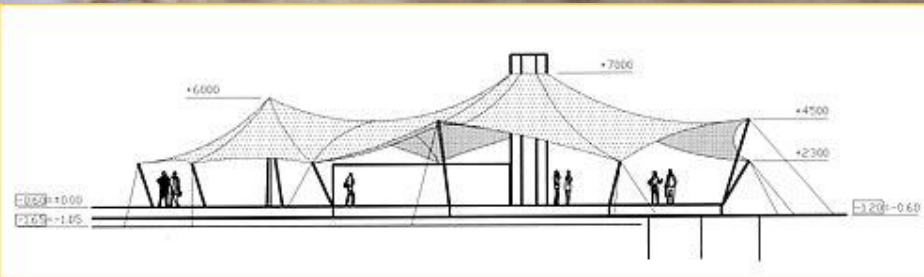
PORTAKAL ŞEHİRİ FİNİKE'DE
BULUNAN YENİ OTEL KOMPLEKSİNDE
TEXLON AG HAVUZ BARI ÖRTÜSÜNÜ
UYGULADI.

OTELİN AÇILIŞI:1 ARALIK 2002

UYGULAMA YILI:2002

EBAT:525m²

MALZEME:PVC / PES

5.KAYNAKÇA

- **ANKARA ÜNİV. PEYZAJ KONSTRÜKSİYONU DERS KİTABI**
- **TASARIM DERGİ GRUBU YAYINLARI**
- **İNTERNET**